

Ш О Д У Н А В К А

№ 32.

Београдъ 9. Августа.

1846.

ЛИСТОВИ ИЗЪ ДНЕВНИКА СИРОТОГА СВЕШТЕНИКА ВИКАРА ОДЪ ВИЛТШИРА.

(Продуженіе.)

3. Януара.

Данасъ е сишо у гостионицу Г. викарь Блехинъ съ његовомъ младомъ Г. супругомъ, и дао ме е звати. Я му одемъ съ места. Онъ е пріятанъ човекъ, кои велику улюдность има. Одкріе ми, да е онъ изабратъ за наслѣдника мое службы; да жели свое званіе, ако я противу тога ништа немамъ, одма примити; да я могу мѣхутимъ до Ускрса у црквеномъ обиталишту пребывати; а онъ да ће за то време у спреманьи неколико за њѡга соба у дому Г. Алдерман-Филтеона сместити се.

Я му одговоримъ, ако има волю, да му одма предамъ сва званична дѣла, како бы се могло тимъ слободнѣе за другу службу старати, само желимъ у црквѣма, у којима самъ више година речъ Божію обяснявао, моимъ досадашнимъ слушательима опростителну проповѣдь дати.

На то ми се онъ обећа, да ће после подне кодъ мене доћи, да станѣ црквногъ обиталишта разгледити; па доиста съ његовомъ супругомъ и Г. Алдерманомъ после подне дође. Млада е госпођа већ близу порођая. Она е изгледала мало горда и да е одъ знатне фамиліе; будући іой нѣ было по вољи у целой кући, и мою нѣбрь едва е едногъ погледа удостоила, кадъ е малогъ Алфреда у колевки видила, обрати се къ ѡни и рече: „Заръ сте вы већ удата?“ Добра ѡника зарумени се и главомъ противно замаше, докъ е къ тому врло полако нешто

проговорила. Морао самъ сиротой девојки у забуни њной помоћи. Г. Блехинкова слушала е мою причу съ великимъ любопытствомъ, па склоци уста и окрене ми леђа. То ми се чинило непристойно, али нисамъ ништа казао. Кадъ самъ ій понудио едномъ шольомъ тея, одрекли су ми. Г. викарь види се да свакомъ мигу њгове младе супруге безусловно покоравати се мора.

Были смо сасвимъ весели, што смо се опростили овогъ посећеня.

6. Януара.

Г. Витиль е врло добаръ човекъ, по његовомъ писму судећи, онъ ме сажалава збогъ могъ несрећногъ емства, и утѣшава ме съ изясненіемъ, да нећу быти збогъ плаћаня узнемиренъ, макаръ да га текъ за десетъ година, или нигда непамиримъ; види се да су му позната моя домаћа обстоятелства, еръ се изражава врло штедливо. Онъ ме држи за поштена човека; и томе найвећма весели. А у томъ се неће преварити.

Я ћу садъ самъ, чимъ узмогу у Тровбригдъ отићи, и њѡму Флетмановы 12. фунтій штерлинга за рачунъ могъ грдногъ дуга однети.

Премда ме ѡни већ увѣрава, да добро спава кодъ малогъ Алфреда, да е ноћу врло миранъ и да се само по еданпутъ буди, кадъ му она изъ њгове мале шольице пити дае: опетъ се нешто бринемъ за девојку.

Она далеко нѣе више живосна као пређе, премда се види много веселія и срећнія, него кадъ смо се свакій данъ о издржаню бринули, по кадкадъ седи она при шивеню, као нема и недвижима саняюћи съ отворенима очима, и и-

наче онако приляжне руке клоняваю у крило, кадъ іой се тада што рекне, тргне се и мора се мыслити, шта іой е речено.

Явно се види, да ово долази одъ прекиданя ноћногъ покоя, премда она неда о томъ рече. Да мало даню поспева, неда се на то приволити; ерѣ свагда говори, да іой е врло добро.

Небы мого веровати, да е она тако суетна. Флеетманова похвала за цело ніе іой се недопала, ерѣ ми е изискала писмо, да га іошѣ еданпуть прочита. Она ми га іошѣ ніе повратила, и држи га у нѣной посленой корпици! Шта му драго, суетно створенѣ.

8. Януара.

Моя опростна проповѣдь праћена е сузама найвеће части слушателя? Садъ текъ видимъ, да су ме обштине любиле. Одъ своју страна говорено ми е много обвезателно, и са поклонима преиспуњавале су ме. Нигда досадъ у мојой кући нисамъ имао толико свакояки препитателны средства и толико вина, као садъ. Да самъ онога само стоту часть у некимъ нуждимъ данима имао, држао бы се за пресребна. Садъ доиста пливамо у изобилію. Али велика часть одъ тога већ е отишла. Я познаемъ неколико сироты породица у Крекелади, а Ђни ій познае іошѣ више, него я. Драги люди садъ се съ нама веселе. Проповѣдь ме е она врло яко коснула, сузама самъ ю написао; тай е предметъ быо о разлученю одъ могъ целогъ досадашнѣгъ свѣта, одъ могъ званія и одъ могъ опредѣленя. Изгнанъ самъ изъ винограда као неполезный работникъ, а радіо самъ, не као наемникъ, и посадіо самъ многу благородну лозу, и многій непотребный коровъ оплевіо. Изгнанъ самъ изъ могъ винограда, гди самъ се данъ и ноћ старао и бдіо, учіо, опомяно, тѣшио и молио се. Сваку болника постелю я самъ обилазіо; крепіо самъ умируће при последнѣмъ бореню са светомъ надеждомъ; грешнике самъ поправляо, сироте нисамъ јусамлѣне оставляо, а изгублѣне самъ опетъ повраћао на путь живота. Ахъ, све ове душе, коє су за мою свезане были, садъ ми се отржу, па како да ми се срце нецепа? — Но некъ буде Божія воля!

Драгавольно бы молио Г. доктора Шнарта, да ми викариатъ безъ сваке плате остави, да ніе мой послѣдникъ званіе већ быо предузео. Я самъ навивнутъ на сиромаштво іошѣ одъ дѣтинства, и бриге ме нису оставляле, одъ како самъ изъ дѣтинства ступіо. Имамъ довольно

за мене и мое кѣри одъ Алфредовы за препитаніе новаца. Мы можемо за додніе године оставляти и сабирати, и съ нашомъ простомъ раномъ задовольвати се. Небы више тужіо на ветаръ и непогоду, коя бы се изливала надъ моіомъ седомъ косомъ, кадъ бы само іошѣ мого моимъ обштинама слово Божіе проповѣдати.

Нека буде! небу роптати. Сузе, коє на овай листь падаю, нису сузе незадовольности. Я нигда непросимъ за богатство и срећу, и іошѣ нигда нисамъ за то молио; но, Боже, Боже! не одби твогъ слугу на свагда изъ твоє службе, и ако су нѣгове моћи слабе; допусти ми опетъ ступити у твой виноградъ, и подъ твоимъ благословомъ душе усићавати.

13. Януара.

Мое путованѣ у Тровбригъ преко сваке надежде добро е испало. Дошо самъ доцканъ увече съ уморнымъ ногама устару пріятельску варошницу, па самъ се доцканъ у ютру пробудіо одъ спаваня. Пошто самъ се чисто обуко — одъ мое женидбе нисамъ быо тако накићенъ — добра Ђни постарала се е кѣрски за нѣногъ отца, оставимъ гостіоницу и одемъ Г. Витилу. Онъ обитава у красномъ великомъ дому. Онъ ме найпре нешто ладно прими; почемъ самъ му пакъ мое име казао, одведе ме у нѣгову малу, но лепу послену собицу — овде му благодаримъ на нѣговой великой доброты и милости; приповѣдимъ му, како самъ дошо до оногъ емства, и каквоє самъ горке судьбе сиео. По томъ самъ хтео мои 12. фунтій штерлинга на асталъ метути. Г Витиль гледаше ме смешећи се и ћутаюћи у усићеню за неко време. Потомъ пружи ми нѣгову руку, потрѣ се мою и рече: „Я васъ већ познаемъ. Известіо самъ се точно о вами. Вы сте поштень человекъ. Узмите опетъ себи ваши 12. фунтій штерлинга. Мое срце неможе то поднети, да васъ у таковима обстоятелствама лишимъ новогодишнѣга дара. Радіе ћу я нешто іошѣ додати, коє ћете вы тако добри быти за споменъ одъ мене узети.

Устаде, донесе изъ друге себе неко писмо, ено, отвори га и рекне: „Познаете ли іошѣ ово емство и вашъ подпись? Я га дамъ вами и вашей деци.“ Онъ поцепа артию преко среде и преда ми ю у руке.

Нисамъ мого проговорити, тако самъ быо клонуть. Очи ми се засузе. Онъ е видіо добро да самъ му радо хтео благодарити, али нисамъ мого, па рече: „Манте се! манте се! ни словца

више, а васъ молимъ; то е ѣдина благодарность, кою одъ васъ штемъ. Я бы радо несрећио ме Брову дугъ поклоню, да в се само мени искрено обратю.“

Я непознаемъ великодушнѣгъ човѣка, одъ Г. Витила. Онъ е предобаръ. Я самъ му морао доста приповедати о доякошнѣмъ момъ стаю. По томъ ме онъ представи нѣговой супруги и нѣговомъ Г. сыну. Да донети изъ гостионице мой завежалъ, у коме су ми были старе альине, и задржи ме у нѣговомъ дому. Царски смо се гостили. Соба, у којой самъ ноћу спавао, застирке и постелъ, были су тако сѣйне и скупочене, да самъ се скоро бою употребленіе одъ нѣи чинити.

Слѣдуюћегъ дана да ме Г. Витиль у нѣговимъ лепимъ колима у Крекеладу одвести. Разстао самъ се одъ могъ благодѣтеля коснутымъ срцемъ. Деца су ми плакала одъ радости самномъ заедно, кадъ самъ имъ емство показао: „Видите ова лака артія была е найгеже бремене могъ живота, на ево е великодушнѣмъ уништена. Молите се Богу за животъ и блаженство нашегъ избавителя!“

(Конаць слѣдуе.)

НОШАЙ ЦРНОГОРАЦА.

Ношай Црногораца представля едну узску, до колена допирајућу халыну съ узскимъ рукавима, одъ сами собомъ справлѣне грубе, беле чое; при првомъ погледу мыслило бы се, да в за закопчаванѣ справлѣна; но то нѣ, а и было бы невозможно; ерѣ е обычно узска; потомъ доста дугачке до колена спадајуће чакшире, коє се на Аустрійскимъ границама одъ просте, плаветне получов, коя се тамо раша зове, и у Рагузи фабрицира се, а у Црной Гори одъ беле јошъ грубіє матеріє (одъ прилике као неурећеный грубый фланель) спрѣлѣсе. Отъ колена до чланкова, покрыва ногу еданъ родъ камаша (доколенице) одъ чое халыне. Те се подъ коленима свежу, и састрагъ съ копчама едномъ до друге закопчаю. На ногама носе они кратке, едѣва до доколенице допирајуће беле чарапе одъ овчїє вуне, а преко тїй опанке, коє су изъ овчїє или козїє коже изрезаны и усуканы канши наопутате, и тима на ногама свезане. Главу покрыва едѣна црвеночояна до горе обвезена капа, коє обвезъ докъ в новъ, съ црнымъ

тафетомъ или канефогомъ съ поля поставлѣнъ е, а каснѣ, кадъ е она изношена, и постава тога обвеза подерана, она се безъ тога носи, и тада сасвимъ црвена изгледа. Између обвезе и капе обычествую новце и друге мале ствари хранити; у рату се она такође у наоколо съ фишеци напуни, да лакше те при руди имаю. Около капе носе многи боядисана сукненца (Züflein), коя су кодъ млада и доброимући людїи често одъ свиле, и та около капе умотана той изгледъ едногъ малогъ турбана даю. Кошуль кодъ Црногораца нису вообщте у употребленію, редки су, кои такоє носе; многи немаю никаковы, и кои носе, по већой части имаю само едну, мораю дакле, кадъ они ту по едной неделїи у пранѣ даду, безъ кошуль ићи. Многи носе подъ халыномъ, еданъ чояный по већой части црвеный пруслукъ, коє едво преко другогъ пребаце, и преко халыне носе доброимући јошъ и едну чояну по већой части црвену или зелену кабаницу безъ рукава. Како пруслукъ тако и кабаница есу одъ весма лепе чое, и не редко са златнымъ портомъ и гайтанима обшити, а кабаница в и са сребрными и позлаћеныма дугметима и копчава снабдѣвена. Надъ халыномъ около греслїй (Zenden) носе они по већой части еданъ црвенъ одъ овчїє вуне поясъ, и преко тога сапредъ едну свезку (Schärpe), гдѣ еданъ пштолъ и еданъ ханцаръ метну. Осямъ пштоля и ханцара принадлежи ко обычномъ вооружанію Црногорца и едѣна дугачка пушка. Лепа и добра оружїя есу едѣне ствари, на коима Црногораць велику важность полагає, и у чему онъ свое украшенїє тражи. Но и има кодъ тогъ народа управъ оружїя, коя украшенїя достойна су. Виде се често кодъ найпростїє одевеногъ човѣка съ наилучшимъ сребромъ уложени и съ тимъ найхудожественїє оковати пштолѣ, кои се збогъ нѣює сѣйности, леденице зову. Исто тако видити е у Црной Гори наилучше дамасцирате пушке са сребрными цевима, а и са сребромъ оковаты ханцара. Найвећу часть тїй драгоцѣнны оружїя есу Црногорци у своимъ разнымъ биткама одъ Турака задобыли. На свезки канша, или обычнїє на едномъ особытомъ каншу, висе два мала са цїномъ обложена патронташа, и покрай тога јошъ еданъ малый цепъ, укомъ новце и друге мале ствари сохраняваю; далъ носе они на себи едну зейтинову кутїю (Zelbüchse), за оружїя ко сохраненію противъ рѣе одъ времена до времена мазати моћи; едво оцїло, коє е тако направлѣно, да оно одврнуто за запаленїє употребити се може. Свер-

ху тога носи Црногорацъ у земальскомъ ъзыку зовому струку, безъ ков ни еданъ коракъ не иде. При лѣтомъ времену носи онъ ту преко рамена; при рѣавомъ времену заклана онъ себе и своя оружія томъ у толако, у колико е можно одъ каше, при ноћи ееть она вѣгова постеля. — То е ношиво Црногораца, како у лето, тако и у зиму; вратъ е у свако доба отворенъ и непокрывенъ; кодъ оны, кои никакowego пруслука немаю, такође и прси. Кодъ оны, кои никаковы свезији немаю, него само пиштоль и ханцаре у поясима или патронташима носе, види се и голъ трбу одъ пояса до чакшира. — Бркове носе свакии Црногорацъ, а браду и половину косе на глави обвужено бриу. Ништа манъ небриу се оны у опредѣлена времена, него или само предъ еднимъ великимъ празникомъ, кадъ е брада већ доста прилично нарастла или вообште кадъ прилика пода обрѣтисе, кою услугу взаимно или изъ угождения чину. Вообште нѣ дѣло Црногорца лешымъ быти хотети, напротивъ таково бы намереніе было презрено и изсмеяно.

В. Бороцкій.

ШТА Е СОВѢСТЬ?

Совѣсть е првый плодъ разрешенога разсуђеня; совѣсть е прва учителька човека починаюћега мыслиги; совѣсть е она тежкость, коя саединѣна са срцемъ нашимъ прави равновѣсе међу њомъ и страстима; совѣсть е дато намъ одъ природе оружје, кое брани любовъ къ ближњимъ одъ нашегъ самолюбја; совѣсть насть гони путемъ истине ходити; еднимъ словомъ совѣсть е оно неизвѣстно божество, кое е управляло благодѣюћимъ Сократовымъ духомъ, спроводило га крозь целый животъ и управляло његовомъ судбиномъ и у само оно време, када е спокойно смртоносу чашу испію.

Іованъ Ђ. Ђвтиміевићъ.

МУДРА И ПРАВОУЧИТЕЛНА ИЗРЕЧЕНІЯ.

(Изъ причта извео Тодоръ Влавићъ.)

Пріятели ко жели имати, пріятность га треба да предводи.

Изворъ е пріятній, кои произтиче изъ дивны и природомъ обогаћены гора: тако е и съ разумомъ у добродѣтели обасуто срце веселие.

Као што запуштена градина приноси безполезный коровъ: тако и ленности одать животъ човечій сва зла и невалалства.

Грѣколюбацъ радуе се распрама: а жестокосердныи не увиђа блага.

Као што се невесели отацъ о сыну наказаномъ, тако и човекъ о дѣлу непредрасуђеномъ.

Непредрасуђеный разговоръ злый или добрый другога човеку муку приноси: а одъ невесеља срца и душе кости усишу.

Злато свачему образъ светлости и доброте дав: но у толико више добродѣтель съ добрымъ предрасуђенѣмъ у свему срца весели.

Весело срце човека спокойава.

Силу говора дав како почетакъ тако и свршетакъ правде: а сиротинѣи злои предводила е распра, лажъ, и неувѣренность.

Кои суди праведногъ съ неправеднымъ и неправедногъ съ праведнымъ: нечистъ е и мрзакъ и Богу и свету.

Мужъ неуредный у ъзыку пада у свака зла: а безумному е срце болестъ.

Способъ, неправедна и праведна у свему позвати: прошлостъ му треба само у колико е могуће сазнати.

Болъ е и слађе парче леба уживати мирно у свету, него домъ, испунѣнъ млогимъ благомъ у распрама и вражди.

Смысленый служитель овладава свою господу безумну, и међу браћомъ разделява иманѣ на части.

Као што се пречешѣава злато и сребро у пећи: тако и срца избрана у свету.

Злый мужъ слуша ъзыкъ законопреступанъ; а праведный несмотря на устне лажливие.

Кои се руга убогомъ, раздражава творца свогъ; а кои се радуе о погибели ближнѣгъ, не избѣжамъ е исте.

Учредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатни у Београду.